

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

بحثمان درباره مثلی و قیمی بود ، عرض کردیم که اگر مال در تحت ید ضامن تلف شود برای رفع ضمان ، در مثلی باید مثل و در قیمی باید قیمت را أداء کند و مطالبی را در این زمینه خدمتان عرض کردیم .

از جمله مطالبی که شیخ اعظم انصاری (ره) در اینجا بیان کرده آن است که اگر مثلی در قیمت نقصان پیدا کرد (و ما عرض کردیم که معیار در مثلی ارزش و قیمتی است که به جامع و کلی تعلق می گیرد و در آن جامع باید صنف را در نظر بگیریم یعنی کلی صنف میزان است) یعنی موقع أداء قیمت سوقیه آن کمتر شده مثلاً فرض کنید موقعی که گندم را بعقد فاسد خریده کیلوئی ۱۰ تومان بوده اما بعد از گذشت یک سال حالا که طلبکار به سراغ ضامن آمده و طلبش را مطالبه می کند همان گندم ارزان تر شده ، خوب در اینصورت آیا اگر ضامن همین گندم با قیمت کمتر را بپردازد کافی است یانه؟ یعنی آیا تفاوت قیمت سوقیه مضمون است یانه؟ فقهای ما نوعاً می فرمایند که تفاوت قیمت سوقیه مضمون نیست

من جمله صاحب جواهر در ص ۸۵ از جلد ۳۷ جواهر ۴۳ جلدی می فرماید : اگر مال مغضوب باقیست خودش را بپردازد و اگر تلف شده مثلش را بپردازد و قیمت سوقیه بلاخلاف بیننا مضمون نیست و تنها شذازی از عامه گفته اند که قیمت سوقیه مضمون است .

شیخ انصاری (ره) نیز در مکاسب در بحث فعلی ما می فرماید : اگر عین مال مغضوب تلف شده و شخص ضامن می خواهد مثل آن را پرداخت کند تفاوت قیمت سوقیه را ضامن نیست سواء ساوی قیمته یوم الأداء أو نقص (در واقع فقهای ما می خواهند بفرمایند : لافرق فی مکان التلف و زمان التلف و مکان الأداء و زمان الأداء ، بلکه مثلی را فقط بمثل ضامن است و تفاوت قیمت سوقیه را ضامن نمی باشد البته اگر عیبی بر مال مغضوب عارض شود آن عیب را ضامن می باشد) .

شیخ انصاری (ره) دو دلیل بر این مطلب (عدم ضمان قیمت سوقیه) ذکر کرده ؛ اول اجماع و دوم اخباری که درباره درهم و دیناری که از قیمت افتاده باشند وارد شده که در آنها گفته شده اگر کسی سکه ها را قرض کرد و یا غصب کرد و بعد آن سکه ها از قیمت و ارزش افتادند بعداً ضامن همان سکه هایی که از قیمت افتاده اند می

باشد و تفاوت قیمتها مؤثر نیست البته شیخ درهم و دینار را مثلی در نظر گرفته است .

کتاب از آنها در اختیار من بوده و از الباقی باواسطه نقل خبر کرده ام .

خوب و اما روایات مذکور را صاحب وسائل در جلد ۱۲ وسائل ۲۰ جلدی ص ۴۸۷ در آخر کتاب و در باب ۲۰ از ابواب الصرف ذکر کرده که ما یک خبر از آنها را می خوانیم بقیه اش را شما مطالعه کنید تا این شاء الله روز شنبه در مورد آنها بحث کنیم .

براساس طبقات مذکور آیت الله بروجردی کلینی طبقه ۹ و علی بن ابراهیم طبقه ۸ و محمد بن عیسی بن عبید یقطینی طبقه ۷ و یونس بن عبدالرحمن از طبقه ۶ می باشد و همگی ثقه و خوب هستند و حدیث سنداً صحیح می باشد و همانطور که می بینید این خبر برخلاف آنچه که شیخ انصاری(ره) فرموده (یعنی عدم ضمان نقصان قیمت سوقیه) دلالت دارد .

خبر اول از باب ۲۰ از ابواب الصرف این خبر است : « مُحَمَّدُ بْنُ يَعْقُوبَ عَنْ عَلِيِّ بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عِيسَى عَنْ يُونُسَ قَالَ : كَتَبْتُ إِلَى الرِّضَا (ع) أَنْ لِي عَلَى رَجُلٍ ثَلَاثَةَ آلَافِ دِرْهَمٍ - وَ كَانَتْ تِلْكَ الدَّرَاهِمُ تُنْفَقُ بَيْنَ النَّاسِ تِلْكَ الْأَيَّامَ - وَ لَيْسَتْ تُنْفَقُ الْيَوْمَ - فَلَئِي عَلَيْهِ تِلْكَ الدَّرَاهِمُ بِأَعْيَانِهَا - أَوْ مَا يُنْفَقُ الْيَوْمَ بَيْنَ النَّاسِ قَالَ فَكَتَبَ إِلَيَّ - لَكَ أَنْ تَأْخُذَ مِنْهُ مَا يُنْفَقُ بَيْنَ النَّاسِ - كَمَا أُعْطِيَتْهُ مَا يُنْفَقُ بَيْنَ النَّاسِ .

در اینجا قول مخالف مشهور (عدم ضمان قیمت سوقیه) نیز وجود دارد مثلاً حضرت امام(ره) به روایات مذکور اشکال کرده که این شاء الله شنبه آنها را مورد بررسی قرار می دهیم... .

مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَحْمَدَ بْنِ يَحْيَى عَنْ سَهْلِ بْنِ زِيَادٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عِيسَى مِثْلَهُ .

والحمد لله رب العالمين و صَلَّى اللهُ عَلَى

محمد آله الطاهرين

صاحب وسائل این خبر را از کافی گرفته ، ایشان در اول وسائل نوشته که از ۱۵۰ کتاب خبر نقل کرده منتهی صاحب وسائل فرموده هفتادوچند